

QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC KĨ NĂNG SỐNG CHO HỌC SINH TIỂU HỌC THEO TIẾP CẬN MỤC TIÊU

ThS. HOÀNG THÚY ANGA

Trường Tiểu học Thái Thịnh - Đống Đa - Hà Nội

1. Đặt vấn đề

Thời gian qua, sự quan tâm chưa đúng mức đến giáo dục (GD) kĩ năng sống (KNS) của một số cán bộ, giáo viên (GV), cha mẹ học sinh (HS) và nhà trường đã dẫn tới KNS ở một bộ phận không nhỏ HS chưa thực sự đáp ứng được sự kì vọng và đòi hỏi ngày càng cao của xã hội. Những biểu hiện thờ ơ, vô cảm của HS trước đồng loại, trước thiên tai, các vụ vi phạm đạo đức ở một số HS trong thời gian gần đây đang được rất nhiều người quan tâm, lên án. Vấn đề này đòi hỏi các nhà trường, ngành GD và cả xã hội cần tăng cường hơn nữa sự phối hợp trong việc GD KNS, tốt nhất là nên bắt đầu GD từ HS tiểu học.

2. Một số tiếp cận trong xác định nội dung quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học

Thông thường, việc xác định nội dung quản lý thường dựa trên tiếp cận chức năng (chức năng quản lý) và tiếp cận cấu trúc đối tượng (đối tượng quản lý). Một số nghiên cứu gần đây đề cập đến tiếp cận mục tiêu (mục tiêu quản lý). Những tiếp cận này hoàn toàn có thể được lựa chọn để xác định nội dung của quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học.

2.1. Tiếp cận chức năng

Trong quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học, nếu theo tiếp cận này, nội dung quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học bao gồm:

- Kế hoạch hóa hoạt động GD KNS cho HS.
- Tổ chức hoạt động GD KNS cho HS.
- Chỉ đạo thực hiện kế hoạch GD KNS cho HS.
- Giám sát, kiểm tra đánh giá kế hoạch GD KNS cho HS.

2.2. Tiếp cận cấu trúc đối tượng

Theo tiếp cận cấu trúc, nội dung của quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học sẽ bao gồm:

- Quản lý thực hiện mục tiêu hoạt động GD KNS cho HS.
- Quản lý thực hiện nội dung hoạt động GD KNS cho HS.
- Quản lý hoạt động của nhà GD và người được GD (HS) trong hoạt động GD KNS cho HS.
- Quản lý các điều kiện đảm bảo cho hoạt động GD KNS cho HS.
- Quản lý kiểm tra, đánh giá kết quả hoạt động GD KNS cho HS.

2.3. Tiếp cận theo mục tiêu

Tiếp cận này dựa trên mục tiêu chung của quản lý là nhằm duy trì, ổn định và phát triển đối tượng được quản lý trong môi trường quản lý luôn biến đổi. Với mục tiêu quản lý này, đòi hỏi chủ thể quản lý phải quan tâm đến các yếu tố có thể tạo tác động đến đối tượng quản lý để triển khai các hoạt động nhằm đảm bảo các yếu tố này trong quá trình quản lý đối tượng. Những yếu tố đó rất đa dạng, từ hành lang pháp lý của hoạt động quản lý, bộ máy quản lý

đến nguồn lực và môi trường do chủ thể quản lý chủ động tạo ra để thực hiện những tác động tạo sự thay đổi của đối tượng quản lý phù hợp với mục tiêu quản lý đã đặt ra. Những yếu tố này cũng là cơ sở để xác định các nội dung của quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học. Cụ thể là: 1/ Đảm bảo hoạt động GD KNS phù hợp với các quy định hiện hành (tính pháp lý); 2/ Hoạt động GD KNS được chỉ đạo, tổ chức, điều khiển bởi những chủ thể quản lý chính thức với chức năng, nhiệm vụ cụ thể và được thực hiện bởi những người chuyên nghiệp (nhân sự nòng cốt để thực hiện); 3/ Hoạt động GD KNS phải được đảm bảo các điều kiện để thực hiện; 4/ Đảm bảo môi trường của hoạt động GD KNS thuận lợi.

3. Quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học theo tiếp cận mục tiêu

3.1. Đảm bảo tính pháp lý của hoạt động GD KNS ở trường tiểu học

Trong quản lý hoạt động GD KNS cho HS tiểu học, nội dung này giúp chủ thể quản lý nhà trường tuân thủ quan điểm, định hướng cơ bản của Bộ GD về GD KNS cho HS tiểu học, từ đó quản lý chặt chẽ việc thực hiện mục tiêu của GD KNS cho HS tiểu học; những KNS cơ bản cần GD cho HS tiểu học; phương thức, hình thức và các hoạt động GD được sử dụng để GD KNS (Ví dụ, thông qua dạy học, thông qua hoạt động GD ngoài giờ lên lớp...). Nội dung này được thực hiện bằng cách:

- Rà soát, cập nhật các văn bản của các cấp quản lý về GD KNS cho HS tiểu học (Ví dụ, hướng dẫn nhiệm vụ năm học của bậc học, các văn bản hướng dẫn thực hiện GD KNS cho HS ở các cấp học, các văn bản quy phạm pháp luật có nội dung liên quan đến GD KNS cho HS nói chung, HS tiểu học nói riêng).

- Phổ biến các văn bản đến các chủ thể tham gia vào GD KNS cho HS trong nhà trường (tổ chức các cuộc họp để phổ biến các văn bản chỉ đạo của cấp trên, tổ chức tập huấn các nội dung GD KNS, tổ chức các buổi tọa đàm, lấy ý kiến về các nội dung từ đó xây dựng nội dung phù hợp với điều kiện từng trường).

- Dựa vào các văn bản này để tổ chức, điều hành, đặc biệt là giám sát và đánh giá hoạt động GD KNS cho HS trong nhà trường.

3.2. Thiết lập bộ máy quản lý và bố trí nhân sự để thực hiện hoạt động GD KNS

3.2.1. Thiết lập bộ máy quản lý hoạt động GD KNS

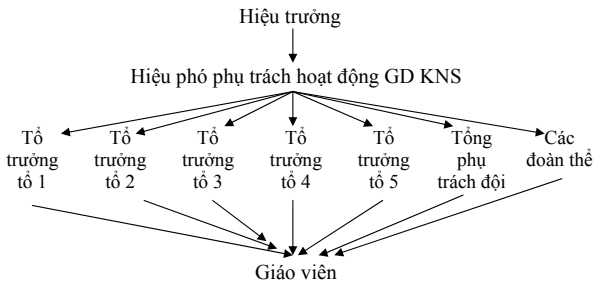
Bộ máy quản lý nhà trường là một chỉnh thể các bộ phận quản lý có chức năng, nhiệm vụ khác nhau nhưng đều chung nhau mục tiêu là quản lý nhà trường hoàn thành nhiệm vụ. Các bộ phận cấu thành bộ máy quản lý gồm cấp quản lý và khâu quản lý.

Cấp quản lý là các nấc thang khác nhau trong hệ thống phân cấp quản lý. Cấp quản lý là kết quả sự phân chia hệ thống công việc quản lý theo chiều dọc, theo đó cấp trên phụ trách cấp dưới, cấp dưới trực thuộc cấp trên.

Khâu quản lý là các bộ phận khác nhau trong một cấp quản lý. Mỗi khâu quản lý chỉ thực hiện một hoặc một số công việc quản lý.

Thiết lập được bộ máy quản lý sẽ quyết định được chất lượng của hoạt động GD nói chung và GD KNS nói riêng.

Tùy điều kiện từng trường mà phân công trách nhiệm quản lý hoạt động GD KNS. Cán bộ quản lý hoạt động GD KNS có thể là hiệu trưởng hoặc hiệu phó.

Khi xây dựng bộ máy quản lý hoạt động GD KNS cần tuân thủ các điều kiện sau:

- Xác định rõ số lượng và các khâu quản lý hoạt động GD KNS sao cho vừa đủ để thực hiện chức năng quản lý hoạt động này.

- Xác định rõ thẩm quyền và trách nhiệm cho từng khâu quản lý, trong đó đặc biệt chú ý xác định rõ mối quan hệ qua lại giữa các bộ phận trong quá trình GD KNS.

- Các bộ phận quản lý không được đảm nhiệm các nhiệm vụ chồng chéo lẫn nhau.

- Cơ cấu các bộ phận và mối quan hệ giữa chúng vừa phải đảm bảo tính ổn định tương đối vừa phải có tính thích nghi khi điều kiện thay đổi, tránh tình trạng mỗi năm một đối tượng quản lý.

- Cơ cấu tổ chức quản lý phải đáp ứng yêu cầu hiệu lực, hiệu quả GD.

3.2.2. Xây dựng đội ngũ nòng cốt để triển khai hoạt động GD KNS

Đội ngũ nòng cốt giữ một vai trò quan trọng trong sự phát triển của các nhà trường, quyết định đến uy tín chất lượng của các nhà trường. Vì vậy, xây dựng được đội ngũ nòng cốt có đủ năng lực, trình độ thì các hoạt động GD nói chung và hoạt động GD KNS nói riêng đạt chất lượng tốt.

Đội ngũ nòng cốt để triển khai hoạt động GD KNS gồm: Hiệu trưởng; hiệu phó phụ trách hoạt động GD KNS; tổ trưởng, khối trưởng, tổng phụ trách, các tổ chức chính trị trong trường.

Khi xây dựng đội ngũ nòng cốt trong công tác GD KNS, các nhà trường cần xây dựng đội ngũ có chất lượng theo các tiêu chuẩn sau:

- Có kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ, có hiểu biết và khả năng hướng dẫn giáo viên dạy theo phương pháp phát huy tính tích cực của HS.

- Có kinh nghiệm bồi dưỡng giáo viên, nhiệt tình, có tinh thần cộng tác với đồng nghiệp, không sợ khó khăn.

- Có đủ sức khỏe để tham gia các hoạt động bồi dưỡng giáo viên.

Để thiết kế bộ máy và bố trí nhân sự thực hiện hoạt động GD KNS cho HS tiểu học đạt kết quả tốt, cần lưu ý một số vấn đề sau:

a) Phân công trách nhiệm quản lý trong ban giám hiệu nhà trường

Việc phân công trách nhiệm trong quản lý sẽ giúp các nhà quản lý nắm rõ trách nhiệm từng thành viên trong công việc được giao, đồng thời đánh giá được kết quả công việc cũng như kết quả và năng lực quản lý của họ.

Trong quản lý hoạt động GD KNS, việc phân công cán bộ quản lý cần được coi trọng. Cần phân công đúng người, đúng việc, đúng chức năng, sở trường để phát huy hết khả năng của họ và đạt hiệu quả cao trong quá trình thực hiện nhiệm vụ.

b) Thiết lập cơ chế quản lý hoạt động GD KNS cho HS

- Cơ chế quản lý các hoạt động GD KNS là một điều kiện rất quan trọng trong việc tổ chức các hoạt động này. Nhà trường với chức năng chuyên biệt về GD, được sự lãnh đạo, chỉ đạo trực tiếp của các cấp, nắm vững quan điểm, đường lối, mục đích, mục tiêu đào tạo, bồi dưỡng con người mới.

- Cơ chế quản lý các hoạt động GD KNS là phương tiện giúp cho hiệu trưởng thực hiện chức năng quyền hạn lãnh đạo của mình đối với công tác GD KNS; là cơ sở để hiệu trưởng huy động các nguồn lực có được vào việc tổ chức hoạt động GD KNS.

- Thiết lập cơ chế quản lý hoạt động GD KNS sẽ góp phần thúc đẩy việc thực hiện nội dung và nhiệm vụ được thuận lợi hơn. Thực tiễn công tác GD KNS cho thế hệ trẻ đó chỉ ra được ý nghĩa, vai trò của việc tự GD, giữa các cá nhân, các thành viên trong tập thể HS hay nhóm bạn.

- Cơ chế quản lý hoạt động GD KNS xác định rõ chủ thể, khách thể cũng như đối tượng quản lý của hoạt động này. Cơ chế này sẽ đáp ứng được đòi hỏi tất yếu của quá trình GD KNS cho HS trong giai đoạn hiện nay.

c) Đánh giá nhân sự, bố trí sử dụng nhân lực cốt cán để GD KNS cho HS

Đánh giá nhân sự để đo lường kết quả công việc được giao và đánh giá năng lực của các thành viên trong quá trình tổ chức thực hiện các hoạt động GD KNS.

Đánh giá nhân sự để tìm ra những ưu, nhược điểm trong quá trình quản lý, thực hiện các hoạt động GD KNS để từ đó có các hình thức khen thưởng, khích lệ các thành viên thực hiện tốt hơn đồng thời chấn chỉnh các hoạt động kém hiệu quả để thực hiện đúng kế hoạch mục tiêu đề ra.

3.3. Huy động và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực phục vụ cho hoạt động GD KNS ở trường tiểu học

3.3.1. Tài chính, cơ sở vật chất

Tài chính, cơ sở vật chất là nguồn lực rất quan trọng, là một trong những nhân tố quyết định kết quả của các hoạt động dạy học, GD trong đó có hoạt động GD KNS. Trong quá trình tổ chức các hoạt động dạy học, GD nếu không có nguồn tài chính, cơ sở vật chất sẽ khó thực hiện tốt các hoạt động này. Vì vậy, cần tăng cường đầu tư nguồn tài chính, cơ sở vật chất cho hoạt động dạy học, GD và hoạt động GD KNS. Có được nguồn tài chính, cơ sở vật chất, cán bộ quản lý, giáo viên sẽ triển khai các hoạt động phù hợp. Nếu nguồn lực tài chính, cơ sở vật chất đầy đủ thì các hoạt động được tổ chức với các hình thức phong phú, đa dạng, sử dụng các phương tiện dạy học hiện đại tạo nên hiệu quả GD cao. Nếu thiếu nguồn lực tài chính, cơ sở vật chất, chương trình dạy học, GD sẽ bị cắt xén, hạn chế các hình thức dạy học dẫn đến hoạt động GD kém hiệu quả.

Các KNS của HS được hình thành và phát triển qua quá trình học tập, GD. KNS chỉ được phát triển tốt nếu HS được trải nghiệm qua các hình thức, các hoạt động GD phong phú, đa dạng. Vì vậy, để hoạt động này đạt hiệu quả cao thì chính quyền, các tổ chức và nhà trường cần có kế hoạch đầu tư nguồn tài chính, cơ sở vật chất tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động GD KNS.

3.3.2. Thông tin

Trong công tác quản lí GD, thông tin có vai trò rất quan trọng. Thông tin giúp các nhà quản lí GD ra các quyết định và thực hiện mục tiêu quản lí. Có được hệ thống thông tin đa dạng, đáng tin cậy sẽ nâng cao chất lượng quản lí GD trong việc xây dựng chính sách, kế hoạch, chỉ đạo, giám sát và đánh giá các hoạt động GD, hoạt động GD KNS.

Hệ thống thông tin là công cụ của quá trình quản lí GD, nó không chỉ phục vụ cho hoạt động quản lí, tổ chức thực hiện, kiểm tra, đánh giá GD mà còn phục vụ cho nhiều hoạt động khác trong nhà trường, trong đó có công tác GD KNS.

Hệ thống thông tin sẽ giúp các nhà quản lí GD khắc phục những yếu kém bất cập như cơ chế quản lí cứng nhắc, hạn chế sáng tạo, chậm chuyển đổi và chưa giải quyết tốt các mâu thuẫn nội bộ. Việc thu thập và xử lí thông tin không kịp thời, các chủ trương chính sách chậm được triển khai vào thực tiễn sẽ ảnh hưởng không tốt đến việc ra quyết định quản lí. Đối với công tác GD KNS, thông tin có vai trò và mục đích:

- Xây dựng và phổ biến các mục tiêu GD KNS và quản lí GD KNS.
- Lập kế hoạch GD KNS và quản lí GD KNS để đạt được mục tiêu quản lí GD KNS.
- Tổ chức nguồn nhân lực và các nguồn lực khác theo cách có hiệu quả nhất nhằm đạt được mục tiêu GD KNS.
- Lựa chọn đánh giá nhân lực tổ chức thực hiện GD KNS.
- Lãnh đạo, hướng dẫn, điều khiển, thúc đẩy và tạo môi trường thuận lợi cho việc phát huy tính chủ động, sáng tạo của các lực lượng GD tham gia GD KNS.
- Kiểm tra thực hiện GD KNS.

3.3.3. Lực lượng GD trong và ngoài nhà trường

Lực lượng GD bao gồm lực lượng GD trong nhà trường và lực lượng GD ngoài nhà trường. Trong đó:

- Lực lượng GD trong nhà trường:
  - + Ban giám hiệu nhà trường.
  - + Các lực lượng của các đoàn thể chính trị, xã hội trong nhà trường.
  - + Giáo viên chủ nhiệm và giáo viên bộ môn.
- Lực lượng GD ngoài nhà trường.
  - + Cơ quan quản lí GD các cấp.
  - + Ban phụ trách thiếu nhi phường, các đoàn thể Đảng, Đoàn Thanh niên, ban chăm sóc GD trẻ em phường.
  - + Phụ huynh HS.

Việc kết hợp chặt chẽ giữa các lực lượng đoàn thể trong và ngoài nhà trường có ý nghĩa rất quan trọng trong GD nhân cách, đạo đức, KNS cho HS. Ý nghĩa của công tác xã hội hóa GD thể hiện rõ nhất trong sự kết hợp này. Khi đứa trẻ được cả gia đình, nhà trường, xã hội quan tâm một cách đúng mức, kịp thời và khoa học nhất định sẽ phát triển trở thành những công dân tốt của xã hội, những người con thành đạt.

Sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội để

GD KNS cho HS là sự kết hợp chặt chẽ các quá trình GD nhà trường, GD gia đình và GD xã hội tạo thành một quá trình GD thống nhất, liên tục và toàn vẹn. Phối hợp các lực lượng GD để tạo ra sự thống nhất trong việc hình thành và phát triển đạo đức, KNS của HS.

3.4. Tạo môi trường thuận lợi để thực hiện GD KNS cho HS

Môi trường có ảnh hưởng rất lớn đến việc GD KNS cho HS. Môi trường GD bao gồm môi trường GD nhà trường, gia đình, xã hội.

GD KNS cần thực hiện ở mọi nơi, mọi lúc và thực hiện càng sớm càng tốt đối với trẻ em. Môi trường GD được tổ chức nhằm tạo cơ hội cho HS áp dụng kiến thức và kĩ năng vào các tình huống “thực” trong cuộc sống.

GD KNS được thực hiện trong gia đình, trong nhà trường và cộng đồng. Người tổ chức GD KNS có thể là bố mẹ, thầy cô, bạn cùng học hay các thành viên cộng đồng. Trong nhà trường phổ thông, GD KNS được thực hiện trên các giờ học, trong các hoạt động lao động, hoạt động đoàn thể, xã hội, hoạt động GD ngoài giờ lên lớp và các hoạt động GD khác.

4. Kết luận

Nội dung quản lí hoạt động GD KNS là một phần cơ bản trong quá trình quản lí GD. Có nhiều cách tiếp cận trong quản lí GD KNS, song tiếp cận theo mục tiêu để xây dựng nội dung quản lí hoạt động này cho phù hợp sẽ đem lại hiệu quả trong việc thực hiện GD KNS cho HS tiểu học. Nội dung cơ bản của quản lí hoạt động GD KNS ở trường tiểu học phải được xây dựng đảm bảo yêu cầu quan trọng của quản lí là đúng pháp luật và tuân thủ quy luật khách quan; trong quá trình thực hiện phải thiết lập được bộ máy quản lí sẽ quyết định được chất lượng của hoạt động GD nói chung và GD KNS nói riêng; phải huy động và sử dụng có hiệu quả các nguồn lực phục vụ cho hoạt động GD KNS đồng thời tạo môi trường thuận lợi để thực hiện GD KNS cho HS.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

[1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2010), *Giáo dục KNS trong các môn học ở tiểu học*, Tài liệu dành cho giáo viên, NXB Giáo dục Việt Nam.

[2]. H. Kontz, (1992), *Những vấn đề cốt yếu về quản lí*, NXB Khoa học Kỹ thuật Hà Nội.

[3]. Nguyễn Thị Mi Lộc - Đinh Thị Kim Thoa - Bùi Thị Thúy Hằng, (2010), *Giáo dục giá trị sống và KNS cho HS tiểu học*, Tài liệu dành cho giáo viên tiểu học, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

[4]. Trần Kiểm, (2004), *Khoa học quản lí giáo dục*, Hà Nội.

SUMMARY

Content 'to manage educational activity in life skills' is a fundamental part of the process of education management. There are many approaches in the management of life skills education, but targeted approach to develop its appropriate content will bring efficiency in the implementation of life skills education for elementary pupils.

Keywords: *Life skills education; elementary pupils; targeted approach.*